

לֹא קָמִיעַ – מִן קָמִיעַ שְׁקוּשִׁים עַל הַצָּאֵר לַשְּׁמִירָה וּלְסוּגוּלָה, 60
 שְׁנָאֵמֶר עַל הַלּוּיִתָּן (איוב מ כט) 'תִּקְשְׁרֵנוּ לְעֵצוֹתֶיךָ' – וּמִשְׁמַעוֹתוֹ 61
 שִׁיקְשְׁרוּ לוֹ דָּבָר מוּעֵט כִּי שְׁנוֹתֶיךָ לְחִינוּקוֹת וּלְנִעֻמָּה 62
 הַקְּמִיעַ. וְהַשָּׂאֵר – הָעוֹר שֶׁנִּשְׁאָר, פְּרָדָם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל חוֹמוֹת 63
 יְרוּשָׁלַם וְיוֹיָו מְבַחֵיךָ מִפּוֹרָה הַעוֹלָם וְעַד סוּפּוֹ, וְאֵף שָׂאֵר אֻמוֹת 64
 הָעוֹלָם יְהִיו נְהִיגִים מִמֶּנּוּ, שְׁנָאֵמֶר (ישעיה א ט) עַל יְרוּשָׁלַם לַעֲתִיד 65
 לְבֹאֵר 'לְהִלָּךְ גּוֹיִם לְאֻמֹּת וּמְלָכִים לְנֶגַהּ וְרִחְקָה'; 66
 מִבִּיאָה הַגִּמְרָא מִימָרָא נֹסֶפֶת בְּעֵינֵי חוֹמוֹת יְרוּשָׁלַם: נֹאמֶר בְּנִיבֵי 67
 עַל נַחֲמַת יְרוּשָׁלַם בִּימֹת הַמִּשְׁמִיחַ (ישעיה נד יב) 'וְשִׁמְתִי בְּכֶבֶד' 68
 'שְׁמִינִי' – שְׁחֻמוֹת יְרוּשָׁלַם עֲתִידִים לְהִיבִנּוֹת מֵאֲבָנֵי 'בְּכֶבֶד', 69
 וְנִחְלָקוּ לְהֵלֵךְ אִיזָה מִן אֲבָנִים נִקְרָא בִּשְׁם זֶה. אֲמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר 70
 נַחֲמָנִי, פְּלִיגִי תְּנִי מִלֵּאכִי בְּרִיקָא – בִּשְׁעָה שֶׁבֹא מִרְאָה הַנּוֹבָאָה 71
 הַדִּיא לְנִבְיָא, נִחְלָקוּ הַמִּלְאכִים בְּיִרְיָאֵל וּמִיכָאֵל מֵאִיזָה מִן אֲבָנִים 72
 עֲתִידִין לְבִנּוֹת אֶת חוֹמוֹת יְרוּשָׁלַם. וְאֲמַרִי לֵה, תְּנִי אֲמֹרָאִי 73
 בְּמִשְׁתַּבְּחָא – וְיֵשׁ הַסְבּוּרִים שֶׁהַמַּחֲלֻקָּה לְהֵלֵךְ הִתִּירָה בֵּין שְׁנֵי 74
 אֲמֹרָאִים הָדָרִים בֶּאֱרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁנִּחְלָקוּ לְאִיזָה מִן אֲבָנִים כִּיּוֹן 75
 הַנְּבִיא בִּאֲמֹר 'בְּכֶבֶד', וּפְאֵן אֵינֶן – מִי הֵם שְׁנֵי הָאֲמֹרָאִים, יְהוּדָה 76
 וְחוֹקֶהָ בְּנֵי רַבִּי חִיָּא. הָד אֲמַר שְׁחֻמוֹת אֵלּוּ יִיבִנוּ מֵאֲבָנֵי 'שׁוֹהָם', 77
 וְהָד אֲמַר שִׁיבְנוּ מֵאֲבָנֵי 'שְׁפָה'. אֲמַר לֵהוּ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, לֵהוּ 78
 בְּרִין לְרִבִּין – כְּדִבְרֵי זֶה, וְכִלְמוֹר שֶׁחֻמוֹת יִיבְנוּ גַם 79
 מִ'שׁוֹהָם' וְגַם מִ'שְׁפָה'. 80
 עוֹד נֹאמֶר בַּפְּסוּק (שם) עַל חוֹמַת יְרוּשָׁלַם, 'וְשִׁיעֲרֶיהָ לְאֲבָנֵי אֶקְדָּח' – 81
 שְׁעָרֵי חוֹמַת הָעִיר יִהְיוּ מֵאֲבָנֵי אֶקְדָּח. מִבְּאֵרַת הַגִּמְרָא: מְהוּ 'אֶקְדָּח' 82
 שֶׁאִמֵּר הַכְּתוּב, כִּי הָא דְרִיתִּי רַבִּי יוֹחָנָן וְקָא דְרִישׁ – כִּי שִׁישׁ רַבִּי 83
 יוֹחָנָן וְדָרַשׁ, עֲתִיד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהִבְאִי בִּימֹת הַמִּשְׁמִיחַ אֲבָנִים 84
 מִזִּכְרוֹת וּמִקְדָּלוֹת שֶׁהֵם שְׁלֹשִׁים אֻמוֹת עַל שְׁלֹשִׁים אֻמוֹת, וְחוֹקֶהָ בְּרִין 85
 פִּתְחִים שְׁרוּחָבָם עֶשְׂרֵה אֻמוֹת, עַל עֶשְׂרִים – וְגוֹבָה הַפֶּתַח עֶשְׂרִים 86
 אֻמוֹת, וּמִשְׁמִינִין לְאוֹתָם אֲבָנִים בְּשִׁיעֲרֵי חוֹמוֹת יְרוּשָׁלַם, וְהִינּוּ 87
 'אֶקְדָּח' שֶׁאִמֵּר הַכְּתוּב שֶׁהוּא מִלְשׁוֹן 'קְדִידָח', וְהִינּוּ שִׁידָח 88
 וְחִיקוּ בְּאוֹתָם אֲבָנִים יְקוֹרוֹת, וְהֵם יִשְׁמֹשׁוּ שְׁעָרִים לְעִיר. 89
 לְלֵלָה עֲלִי – עַל רַבִּי יוֹחָנָן אוֹתוֹ תְּלָמִיד, הַשְׁתָּא כְּבִיעֲתָא דְצִיָּקָא לֹא 90
 מִשְׁפָּחִין – הֵלֵא לֹא נִיתָן לְמִצְוָא אֲבָנִים טוֹבוֹת אֶפִּילוּ בְּגוּלָה שֶׁל 91
 בִּיצַת עוֹף קֶטָן, כּוֹלֵי הָאֵי מִשְׁפָּחִין – וְכִי נִיתָן לּוֹמֵר שְׁבִימוֹת הַמִּשְׁמִיחַ 92
 יִמְצְאוּ אֲבָנִים גְּדוֹלוֹת כָּל כֹּךְ כְּשִׁיעוֹר זֶה שֶׁל שְׁלוֹשִׁים עַל שְׁלוֹשִׁים 93
 אֻמוֹת. לִיָּמִים – לֵאחֹר זְמַן, הַפְּלִיגָה סְפִינִתָּה שֶׁל אוֹתוֹ תְּלָמִיד בֵּים, 94
 וְהָאֵל – רֵאחֹה מִלֵּאכִי הַשְּׂרֵת דְרִיתִּי בְּרִין – שְׁרִיבְשִׁי וּמִנְסִירִים 95
 אֲבָנִים מִזִּכְרוֹת וּמִקְדָּלוֹת, שֶׁהֵם גְּדוֹלוֹת זֶה שֶׁל שְׁלֹשִׁים עַל שְׁלֹשִׁים 96
 אֻמוֹת, וְחִיקוּ בְּרִין פֶּתַח שֶׁל רֹחַב עֶשְׂרֵה אֻמוֹת בְּרוּם – [בְּגוֹבָה] עֶשְׂרִים 97
 אֻמוֹת. אֲמַר לֵהוּ אוֹתוֹ תְּלָמִיד לְמִלְאכֵי הַשְּׂרֵת, הֵנִי לְמָאֵן – אֲבָנִים 98
 אֵלּוּ עֲבוּר מִי הֵם. אֲמַר לֵה מִלְאכֵי הַשְּׂרֵת, שְׁעָתִיד 99
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהַעֲמִידִין לְאוֹתָם אֲבָנִים בִּימֹת הַמִּשְׁמִיחַ בְּשִׁיעֲרֵי 100
 יְרוּשָׁלַם. וְכִשְׁמַעֲמֵה זֹאת אוֹתוֹ תְּלָמִיד, הַשְׁתָּא כְּבִיעֲתָא דְרִבִּי יוֹחָנָן וְאֲמַר 101
 לֵה, דְרוֹשׁ רַבִּי, לָךְ נָאָה לְדְרוֹשׁ, בְּאֲשֶׁר אֲמַתָּה בֵּן רָאִיתִי – דְרַשְׁהּ זֹו 102
 שֶׁאִמֵּר לִי נִכְוֹנָה הִיא, שְׂרָאִיתִי אֲבָנִים גְּדוֹלוֹת כְּמִין אֵלּוּ. וְכִשְׁמַעֲמֵה 103
 רַבִּי יוֹחָנָן שַׁעַר עֵתָה לֹא הָאֲמִין בְּכֹךְ אוֹתוֹ תְּלָמִיד, אֲמַר לוֹ, דִּיקָא – 104
 אִדָּם רִיק שְׁכֻמוֹתָ, אֲלֵמָלָא (לֹא) – וְכִי אִם לֹא שְׂרָאִיתָ בְּעֵינֶיךָ לֹא 105
 הָאֲמִנְתָּ, מְלָלָנִי עַל דְּבָרִי חֲכָמִים אִתָּה, נִתָּן עֲנִיּוֹ בֹו נְמוֹת, עַד שֶׁנִּשְׁעָה 106
 מִי שֶׁל עֲצָמוֹת. 107
 נִמְצָא לְדִבְרֵי רַבִּי יוֹחָנָן, שֶׁשְׁעָרֵי חוֹמַת יְרוּשָׁלַם בִּימֹת הַמִּשְׁמִיחַ יְהִיו 108
 בְּגוֹבָה עֶשְׂרִים אֻמוֹת. הַגִּמְרָא מִקְשָׁה עַל כֹּךְ מִבְּרִייתָא: מִיִּתְיָב, 109
 נֹאמֶר בַּפְּסוּק (ויקרא כו יב) שֶׁאִם יַעֲשֶׂה בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת רִצּוֹנוֹ שֶׁל 110
 מִקּוֹם, אוֹיֵ אֲשֶׁר מִטַּט עֲלֵכֶם וְאֻלֶּךָ אֲתָבֶם קוֹמִימוֹת – בְּקוֹמָה 111
 זְקוּפָה. נִחְלָקוּ הַתְּנַאֲנִים מְהוּ שִׁיעוֹר גּוֹבָה שֶׁל קוֹמָה זֹו, רַבִּי מֵאִיר 112
 אֲמַר, מֵאִתִּים אֲמָה, שֶׁחֵן בְּשִׁיעוֹר שְׁתֵּי קוֹמוֹת שֶׁל אִידֵי הָאֲרִיזִיטָה 113
 שְׁלִפִי שֶׁאִמֵּר הַכְּתוּב 'קוֹמִימוֹת' בִּלְשׁוֹן רַבִּים, מִשְׁמַעוֹת שְׁתֵּי 114
 קוֹמוֹת, וְכִיּוֹן שֶׁמִּצְאָנוּ שִׁיעוֹר קוֹמוֹת שֶׁל אִידֵי הָרַשׁוֹן לֵאחֹר 115
 הַחֲסָא שְׁהִיתָה מִזָּה אֲמָה (כְּמִבְּאֵר בְּחִיגָה כ"ב), נִמְצָא שִׁיעוֹר 116
 'קוֹמִימוֹת' שֶׁאִמֵּר הַכְּתוּב כֵּאֵן, מֵאִתִּים אֲמָה. רַבִּי יְהוּדָה חוֹלֵק 117
 וְאֵימֵר שִׁיעוֹר 'קוֹמִימוֹת' שֶׁאִמֵּר הַכְּתוּב כֵּאֵן הוּא מֵאִה אֲמָה, וְהוּא 118

קִנְיָנִי וְ– מִלְחָמָה) עִם הַלּוּיִתָּן וּלְצוּדוֹ בְּקֶשֶׁת וְרוֹמַח כְּדִי לְהוֹרֹגוֹ, כִּי 1
 שְׁנָאֵמֶר בְּדִבְרֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֵיבּוֹר עַל גְּבוּרָתוֹ שֶׁל הַלּוּיִתָּן 2
 (איוב כה) 'הִתְמַשְׁחֵף לְיָהוָה בְּחֶבֶק וּבְחֶבֶל תִּשְׁקָעֵךְ לְשָׁנָו' – וְכִי יוֹכֵל 3
 אֶתָּה לְמַשׁוֹךְ אֶת הַלּוּיִתָּן מִן הַמַּיִם בַּחֲבָה אוֹ בַּחֲבֵל שֶׁתִּשְׁקִיעַ בֵּים 4
 כְּדִי לְצוּדוֹ, וּמִכָּלל זֶה מִשְׁמַעֲמֵה שֶׁעַל אֵף שֶׁלֹא נִיתָן לְאִיבּוֹר הַכֹּחַ 5
 לְנִצְחוֹ לַלּוּיִתָּן, מִכָּל מִקּוֹם לַעֲתִיד לְבֹאֵר יַעֲמוֹד הַלּוּיִתָּן בְּמִלְחָמָה 6
 וְיִנְצוֹת. בְּרַם מוֹסִיפָה הַגִּמְרָא: וְעַל אֵף גְּבוּרָתוֹ שֶׁל גְּבִרְיָאֵל, אֲלֵמָלָא 7
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹזֵרוֹ, אֵין יוֹכֵל לוֹ לְנִצְחוֹ לַלּוּיִתָּן, שְׁנָאֵמֶר (שם מ 8
 ט) 'וְהָעוֹשׂ יִנָּשׁ חֲרָב' – הַעוֹשָׂה אֶת הַלּוּיִתָּן דְּהִינּוּ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, 9
 הוּא בְּעֲצָמוֹ יִגִּישׁ אֵלָיו חֲרָב לְהַכּוֹתוֹ נֶפֶשׁ. 10
 כִּי אֲתָא רַב רַבִּי אֲמַר רַבִּי יוֹחָנָן, בְּשִׁיעָה שְׁלֹוֹתָהּ רַעֲבָה, הוּא מוֹצִיא 11
 הַכֵּל מִפּוֹי, וּמִרְתִּיבָהּ בַּחוּם הַבֵּל זֶה כֵּל מִיּוֹמֹת שְׁכִימָצוּלָה – בְּמַעֲמָקִי 12
 הֵים. כִּי שְׁנָאֵמֶר עַל הַלּוּיִתָּן (איוב מא כב) 'וְהָרִתִּי בְּסִיר מְצוּלָה' – 13
 שְׁבָחוּם הַיּוֹצֵא מִהַבֵּל פּוֹי הוּא מִרְתִּיבָה אֶת מַעֲמָקִי הֵים כְּסִיר הָעוֹמֵד 14
 אֲצֵל הָאֵשׁ שֶׁמַּעֲלָה רִתִּיחוֹת תְּכּוּפוֹת וְרִצּוּפוֹת. וּמוֹסִיף רַב רַבִּי, 15
 שֶׁמַּחֲמַת הַהַבֵּל וְחוֹמוֹת הָרֵב, יוֹצֵא מִמֶּנּוּ רִיחַ קֶשֶׁה וְחוֹק, וְאֲלֵמָלָא 16
 מִכְּנִים הַלּוּיִתָּן אֶת רֵאשִׁי לָנֶן עָרֵן שֶׁהוּא מֵלֵא בְּבִשְׁמִים וְרִיחַ טוֹב, אֵין 17
 כֵּל בְּרִיה יוֹכֵלָה לְעִמּוֹד בְּרִיחָה, שְׁנָאֵמֶר בַּחֲמִשָּׁךְ הַפְּסוּק עַל הַלּוּיִתָּן 18
 'עִם יָשִׁים בְּפִתְרָקָה' – שִׁיעוֹשָׁה אֶת הֵים כְּמִרְקָחַת מִינִי בִּשְׁמִים 19
 הַמְּעוֹרְבִים יְהוּ, וְזֹאת עַל יְדֵי שֶׁמַּכְנִים אֶת רֵאשִׁי בַּתְּרוּם מִתַּחַת לָנֶן 20
 עָרֵן וְעוֹלָה הַהַבֵּל וּמִתְמוּג בְּרִיחוֹ הַטּוֹב שֶׁל הָגֵן עָרֵן, וְכִשְׁעָה שְׁנָאֵמֶר 21
 וְשׁוֹתָה מִמִּימֵי הַיָּם, עוֹשֶׂה תְּלָמִים תְּלָמִים בֵּים – נִרְאָה הֵים חֲפִירוֹת 22
 חֲפִירוֹת כְּתֹלֵם שֶׁל מַחֲרִישָׁה. שְׁנָאֵמֶר (שם מא כב) 'אֲחֲרָיו יֵאִיר נְתִיב' – 23
 וּפִירוּשׁוֹ, שְׁאֲחֲרָיו דְּהִינּוּ לֵאחֹר שְׁשׁוֹתָה, נִרְאִים שְׁבִילֵי וְנִתְיָבִי 24
 הֵים. 25
 מוֹסִיפָה הַגִּמְרָא בְּהַפְלָגַת רֹב שְׁתִּיתִי הַלּוּיִתָּן: אֲמַר רַב אֲהָא בַר 26
 יַעֲקֹב, אֵין תְּהוּם חוּר לְאִתְּגוֹ מִרְבּוֹ הַמַּיִם שֶׁחֲסָרוּ מִשְׁתִּיתִי הַלּוּיִתָּן, 27
 עַד שֶׁכִּיעִים שְׁנָה, שְׁנָאֵמֶר (איוב מ ל) שֶׁלֹאחֹר שְׁתִּיתִי הַלּוּיִתָּן 'וְהִשָּׁב 28
 תְּהוּם לְשִׁיבָה', וְאֵין 'שִׁיבָה' פְּחוּתָה מִשְׁכָּעִים שְׁנָה. 29
 אֲמַר רַבִּי אֲמַר רַבִּי יוֹחָנָן, עֲתִיד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְעֲשׂוֹת סְעוּדָה 30
 לְצִדִּיקִים מְכֻשָּׁרֵי שֶׁל לֵוִיָּתָן, שְׁנָאֵמֶר עַל הַלּוּיִתָּן (איוב מ ל) 'כִּיֹּר עֲלִיו 31
 חֲכָרִים', וְאֵין 'כֶּרֶה' בִּלְשׁוֹן הַכְּתוּב אֵלֵא שְׁנָאֵמֶר עַל מֶלֶךְ 32
 יִשְׂרָאֵל שֶׁתִּיקֵן וְחִכֵּן סְעוּדָה לְחֵיל אִרֵם (מלכים ב' ו כב), 'וְיִכְרֶה לָהֶם 33
 כֶּרֶה גְּדוֹלָה וְיִאכְלוּ וְיִשְׁתּוּ'. וְאֵין 'חֲכָרִים' בִּלְשׁוֹן הַכְּתוּב אֵלֵא תְּלָמִידִי 34
 חֲכָמִים, שְׁנָאֵמֶר (שיר השירים ח יב) 'וְיִשְׁכַּבְתָּ בִּנְנִים חֲכָרִים מְקֻשָּׁשִׁים 35
 לְקוֹלֶךָ הַשְּׁמִיעִנִי', וּמִשֵּׁל הוּא לְתַלְמִידִי חֲכָמִים הַמְּקֻשָּׁשִׁים זֶה לֹא 36
 בְּהִלְכָה. וְנִמְצָא כּוֹנוֹת הַכְּתוּב עַל הַלּוּיִתָּן, שִׁיעוֹשׁ מְבַשְׂרוֹ סְעוּדָה 37
 לְתַלְמִידִי חֲכָמִים, וְהַשָּׂאֵר – בִּשְׂרַת הַלּוּיִתָּן שֶׁנִּשְׂאָר לֵאחֹר סְעוּדָה זֹו 38
 מְחַלְקִין אוֹתוֹ וְעוֹשִׂין בּוֹ סְחוּרָה בְּשׁוֹן יְרוּשָׁלַם, שְׁנָאֵמֶר (איוב מ ל) 39
 'הַצְּהִיזוּ בֵּין בְּנֵעֲנִים' – יִחְלָקוּ אֶת בִּשְׂרוֹ בֵּין כְּנַעֲנִים, וְאֵין 'בְּנֵעֲנִים' 40
 אֵלֵא תְּנָרִים – סוֹחָרִים, שְׁנָאֵמֶר (דְּהוּשֵׁה יב ח) 'בְּנֵעֲנֵן בִּירוֹ מֵאִנִּי מִרְמָה 41
 לְעֶשֶׂק אֲהֵב'. וּמִבִּיאָה הַגִּמְרָא מִקּוֹר נֹסֶף שִׁסּוּרָה נִקְרָא 'כְּנַעֲנִי', וְאֵין 42
 בְּעִית אֲמָה מְחָבָא, שֶׁנֹּאמֶר (ישעיה כג ח) 'מִי יַעַן זֹאת עַל צָר 43
 הַמַּעֲטִירָה אֲשֶׁר חֲתִירָה בְּשָׂרִים בְּנֵעֲנִיָה נִכְבְּדִי אֲרִין'. 44
 מוֹסִיפָה הַגִּמְרָא שֶׁלֹא רַק בִּשְׂרוֹ שֶׁל הַלּוּיִתָּן יִשְׁמַשׁ אֶת הַצִּדִּיקִים 45
 לַעֲתִיד לְבֹאֵר, אֲלֵא אֵף עוֹרֵוֹ יִשְׁמַשׁ לְשִׁמּוֹשׁ מִצְוָה: וְאֲמַר רַבִּי אֲמַר 46
 רַבִּי יוֹחָנָן, עֲתִיד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְעֲשׂוֹת סוּכָה לְצִדִּיקִים מְעוֹרֵוֹ שֶׁל 47
 לֵוִיָּתָן, שְׁנָאֵמֶר עַל הַלּוּיִתָּן (איוב מ לא) 'הִתְמַלֵּא בְּסוּפּוֹת עוֹרֹ וּבְצִלְצֵל 48
 דְּגִים רָאשׁ', וּפְסוּק זֶה נִדְרַשׁ עַל הָעֲתִיד לְבֹאֵר שִׁישְׁמַשׁ עוֹר הַלּוּיִתָּן 49
 כְּמִין וְסִכָּה עַל הַצִּדִּיקִים, וּמִי שֶׁזָּקָה, עוֹשִׂין לוֹ מְעוֹר זֶה סוּכָה 50
 הַמְּסוּכַכַת עֲלִיו מִלְמַעְלָה וּמֵאֲרַבַּע צַדִּידֵי, כִּי שֶׁנֹּאמֶר 'הִתְמַלֵּא 51
 בְּסוּפּוֹת עוֹרֹ' וְסוּכָה' מִשְׁמַעוֹתָה שֶׁמְסוּכַכַת עֲלִיו מִכָּל צַדִּידֵי. 52
 אוֹלֵם מִי שֶׁלֹא זָכָה לְדִרְגָּה זֹו, עוֹשִׂין לוֹ צִלְצֵל – פּוֹרְסִים סִכָּךְ רַק 53
 מַעֲלִיו לֵלֵא מַחֲצוֹת סִבִּיב, שְׁנָאֵמֶר (שם) 'וּבְצִלְצֵל דְּגִים רָאשׁ' 54
 שֶׁמִּשְׁמַעוֹתָה סִכָּךְ לֵצֵל בְּלִבְדוֹ. וּמוֹסִיף רַבִּי שֶׁחֵן בּוֹז נִשְׁתַּנוּ הַבְּרִיּוֹת 55
 זֶה מִזָּה, שֶׁמִּי שֶׁזָּקָה עוֹשִׂין לוֹ צִלְצֵל, וְאֵילִי מִי שֶׁלֹא זָכָה, עוֹשִׂין לוֹ 56
 רַק עֶגֶב – כְּמִין שְׂרַשְׁרַת סִבִּיב צוֹאֵרוֹ, שְׁנָאֵמֶר (משלי א ט) 'כִּי לִוְיָתָן חֵן 57
 הֵם לְרָאשֵׁי וְעִנְיָנִים לְיִרְיָתֵיךָ'. בְּרַם גַּם לְדִרְגָּה זֹו לֹא יוֹכֵל כָּל בְּרִיּוֹת 58
 הָעוֹלָם, וְרַק מִי שֶׁזָּקָה עוֹשִׂין לוֹ עֶגֶב, אֵךְ מִי שֶׁלֹא זָכָה גַם לְכֹךְ, עוֹשִׂין 59

1 כְּנָנִד הִיכָל וַיִּתְּלֵיו שְׁהִיו בֵּית שְׁנֵי בְרוּם מֵאָה אַמָּה (כמבואר במדות
2 פ"ד מ"ז). וּמֵבִיא רַבִּי יְהוּדָה רֵאדָּה לְשִׁיתָנוּ מִמָּה שֶׁנֶּאֱמָר (תהלים קמ"ד)
3 עַל הָעֵתִיד לְבוֹא, 'אֲשֶׁר בְּנִינוּ בְּנִמְעִים וְכַאֲלִילָנוּתוֹ מִגְּדִלִים
4 בְּעֵוְיָהֶם, בְּנִתְּנֵינוּ כְּזִיּוֹת מִחֻסְכוֹת תַּכְנִית הִיכָל' – יִהְיֶה גֹבֵהֶן
5 כְּגֹבֵה הַהִיכָל, שְׁהִיהָ בֵּית שְׁנֵי בְרוּם מֵאָה אַמָּה. הָעוֹלָה מִכָּל זֶה
6 שְׁלֵעֲתִיד לְבוֹא תִּהְיֶה קוֹמַת הַבְּרוּאִים גְּבוּהָה הַרְבֵּה, וְאִיךְ יִכּוּלִים
7 לְכוּף קוֹמָתָן וּלְהַכְסֵּן בִּפְתָח שְׁאֵין לוֹ אֵלָּא גֹבֵה עֲשָׂרִים אַמָּה
8 כְּדִבְרֵי רַבִּי יוֹחָנָן.
9 מִתְרַצֵּת הַגִּמְרָא: כִּי קֵאָמֵר רַבִּי יוֹחָנָן שִׁיחַקְקוּ בִּאֲבָנִים פְּתֻחִים
10 בְּשִׁיעוֹר עֲשָׂרִים אַמָּה, הוּא רַק לְכוּיָן דְּבִי וְיָקָא – לְחִלּוֹנוֹת שִׁישׁ
11 בַּחוּמָה וְעִשׂוּיָן לְאוּרִי, וְעַל זֶה אָמַר הַכְּתוּב 'שְׁעָרֶיךָ לֹאֲבִנִי אֲקַדֵּם'.
12 בְּרֵם הַפְּתֻחִים עֲצָמָם, יִהְיוּ גְבוּהִים הַרְבֵּה כְּשִׁיעוֹר קוֹמַת הַבְּרוּאִים.
13 וְאָמַר רַבָּה אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, עֲתִיד תִּקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לַעֲשׂוֹת בִּגְן עֵדֶן
14 שֶׁבַע חוֹפּוֹת לְכָל צִדִּיק וְצִדִּיק, שֶׁנֶּאֱמָר בְּנִבְאוֹת יִשְׁעִיָּה (ישעיה ד' ה')
15 שְׁבַגְאוּלָּה הָעֵתִידָהּ הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יִסְכֵּךְ עַל יִירוּשָׁלַם וְהַצִּדִּיקִים
16 שְׁבִתּוּכָה, 'וְכִרָּא ה' עַל כָּל מְכוֹן הָרַי צִיּוֹן וְעַל מִקְרָאָהּ עֵצֵי יוֹסֵם וְעֵשֶׁן
17 וְנִתְּנָה אֵשׁ לְהִכָּה לְיָדָהּ כִּי עַל כָּבוֹד חָפֵה וְסָכָה תִּהְיֶה לְצַל' וְגו'.
18 הָרִי שְׁבַע חוֹפּוֹת: א. עֵנִי יוֹמָם. ב. עֵשֶׁן. ג. נֹגֵה. ד. אֵשׁ. ה. לְהַבָּה. ו.
19 חוֹפֶה. ז. וְסוֹכָה תִּהְיֶה לְצַל. וּמִלְּמַד – מֵהָ שֹׁאֲמֵר הַכְּתוּב 'עַל כָּל
20 כְּבוֹד' בֹּא לְלַמֵּד, שֶׁכָּל אֶחָד וְאֶחָד עוֹשֶׂה לוֹ תִּקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא חוֹפֶה
21 לִפְיָ כְּבוֹד – הַחוֹפֶה מִשְׁתַּנִּית לִפְיָ דְרָגָתוֹ וּמַעֲלָתוֹ שֶׁל הַצִּדִּיק.
22 לִפְיָ הַמְּכוּבָר, חוֹפּוֹת אֵלּוּ יַעֲשׂוּ כְּדִי לְהֵגֵן עַל יִירוּשָׁלַם וְהַצִּדִּיקִים
23 שְׁבִתּוּכָה. מִמְּבֹרֶת אִם כֵּן הַגִּמְרָא: עֵשֶׁן בַּחוֹפֶה לָמָּה – מִדּוּעַ תִּיעָשֶׂה
24 הַחוֹפֶה מִעֵשֶׁן, הֲלֹא הוּא דְּבַר הַמּוֹזִיק. אָמַר רַבִּי חֲנִינְיָא, שֶׁעֵשֶׁן זֶה
25 נַעֲשֶׂה עֲבוֹר תּוֹמָכִי וּמִחוֹזִיק הַתּוֹרָה שֶׁעֵינֵיהֶם צָרוֹת בְּתַלְמוּדִי
26 חֻכְמִים שֶׁלֹּא לְהִנְאוֹתָם מִנִּסְחֵיהֶם, לִפְיָ שֶׁכָּל מִי שֶׁעֵינֵי צָרוֹת
27 בְּתַלְמוּדִי חֻכְמִים בְּעוֹלָם הוּא, מִתְּמַלְּאוֹת עֵינָיו עֵשֶׁן לְעוֹלָם הָבָא.
28 מִמְּבֹרֶת עוֹד הַגִּמְרָא: וְאֵשׁ בַּחוֹפֶה לָמָּה – מִדּוּעַ יַעֲשׂוּ חוֹפּוֹת מֵאֵשׁ
29 שֶׁהוּא דְּבַר הַמּוֹזִיק, הֲלֹא הַחוֹפֶה בֹּאֵה לְהֵגֵן. אָמַר רַבִּי חֲנִינְיָא, מִלְּמַד
30 שְׁדִּרְגוֹת וּמַעֲלוֹת הַחוֹפּוֹת יִהְיוּ רַחוּקוֹת זֶה מִזֶּה כָּל כָּךְ – כָּל אֶחָד לִפְיָ
31 מַעֲלָתוֹ, עַד שֶׁכָּל אֶחָד וְאֶחָד נִכְוֶה מִחוֹפּוֹתָיו שֶׁל חֲבֵירוֹ מִחֻמַּת
32 הַבוֹשָׁה, שֶׁאֵף עַל פִּי שְׁשֻׁנֵיהֶם צִדִּיקִים וְשׁוֹנֵיהֶם זָכוּ לַחוֹפּוֹת, אִפְּלוּ
33 חֲכִי מִדְּרָגָתָם רְחוּקָה הַרְבֵּה זֶה מִזֶּה, אִי לָהּ לָאוֹתָהּ בּוֹשָׁה אִי לָהּ

34 לָאוֹתָהּ בְּלִימָּה.
35 כִּיּוֹצֵא בְּדָבָר אֵתָהּ אִמָּר, כְּשֹׁאֲמֵר לוֹ הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמַשֶּׁה
36 רַבִּינוּ 'קָח לָךְ אֶת יְהוֹשֻׁעַ בֶּן נֹחַן וְגו' וְנִתְּנָתָה מִהוֹדֵךְ עָלָיו' (במדבר כו
37 יח"ב), שְׁדִיִּיק הַכְּתוּב וְאָמַר 'מִהוֹדֵךְ' שֶׁמִּשְׁמַעוֹתָ חֶלֶק מִהוֹדוֹ
38 וְ– קִירוֹן עוֹר פָּנִים וְלֹא כָּל הוֹדֵךְ, וְכִלּוּמֵר שֶׁמִּשְׁמָה לֹא הֵאֲצִיל עַל
39 יְהוֹשֻׁעַ אֶת כָּל הַהוֹד שְׁהִיהָ לוֹ. וְכִינֵּי שֶׁבִּאֲתוֹ הַהוֹד אָמַר, פָּנֵי מִשָּׁה
40 מְשׁוּלִים הֵם בְּפָנֵי חָמָה, וְאִילוּ פָּנֵי יְהוֹשֻׁעַ נִמְשָׁלִים בְּפָנֵי לְבָנָהּ, שֶׁאֵף
41 עַל פִּי שְׁהִיהָ גַם הוּא מִלֵּךְ וְנִבְיָא כְּמִשְׁהָ וְשִׁנֵּיהֶם זָכוּ לְקַרְנֵי הוֹד,
42 אִפְּלוּ הֵכִי לֹא יִכַּל יְהוֹשֻׁעַ לְהִגִּיעַ לְכַבְּדוֹ וְהוֹדוֹ שֶׁל מִשָּׁה, אִי לָהּ
43 לָאוֹתָהּ בּוֹשָׁה אִי לָהּ לָאוֹתָהּ בְּלִימָּה.
44 אָמַר רַבִּי חֲמָא (ב"ר) חֲנִינְיָא, עֲשֶׂר חוֹפּוֹת עוֹשֶׂה תִּקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
45 לְאֹדֶם הָרֵאשׁוֹן בְּגֵן עֵדֶן. שֶׁנֶּאֱמָר בְּנִבְאוֹת יִחְזָקָאֵל שֶׁהוֹכִיחַ לְחִירִם
46 מֶלֶךְ צוֹר (יחזקאל כ"ג), 'בְּעֵדֶן זֶן אֱלֹהִים הִיָּתָּ כָּל אֶחָד יִקְרָה' וְגו' –
47 לֹא חֲסֵרֶת דְּבַר, וְסִבּוֹר הִיָּתָּ לְהִיָּתָּ כְּאֹדֶם הָרֵאשׁוֹן שְׁהִיהָ בִּגְן עֵדֶן
48 וְהִיוּ לוֹ עֶשֶׂר מִינֵי חוֹפּוֹת וְסוֹכוֹת, וְאִלוּ הֵן: א. אֲדָם. ב. פִּטְדָה. ג.
49 וְיִהֲלֵם. ד. תְּרָשִׁישׁ. ה. שֶׁחֵם. ו. וְיִשְׁפָּה. ז. סְפִיר. ח. נִפְךָ. ט. וְכָרְקָה.
50 י. וְחֶהָב'. הָרִי שְׁהִיו לְאֹדֶם הָרֵאשׁוֹן עֶשֶׂר חוֹפּוֹת בִּגְן עֵדֶן.
51 מִבִּיָּאֵה הַגִּמְרָא שִׁטָּה נּוֹסֶפֶת: מִי זֻזְרָא אָמַר, אֶחָת עוֹשֶׂה חוֹפּוֹת
52 הִיוּ לְאֹדֶם הָרֵאשׁוֹן בִּגְן עֵדֶן, שֶׁנֶּאֱמָר (בתחילת הפסוק שם) 'כָּל אֶחָד
53 יִקְרָה', וְגַם זֶה בְּכָלֵל מִינֵי הַחוֹפּוֹת שְׁהִיו לְאֹדֶם הָרֵאשׁוֹן בִּגְן עֵדֶן.
54 אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, וְנִרְעֵי שֶׁבְּכֹלֵן – הַמִּין הַגֵּרוּעַ שְׁבָהֶם הוּא הַחֶהָב, דָּקָא
55 חֲשִׁיבִי לִיָּה לְכַסּוֹף – בְּשִׁמְנָהּ הַכְּתוּב אֶת עֶשֶׂר מִינֵי הַחוֹפּוֹת, מִנֵּה אֶת
56 הַחֶהָב לְבִסּוֹף, מִשּׁוּם שֶׁהוּא גֵּרוּעַ מְכוּלָם.
57 מִבְּאֵרֵת הַגִּמְרָא אֶת הַמִּשְׁךְ הַכְּתוּב שֶׁם: מֵאֵי מִלְּאֲכָת תִּפְיָד וְנִקְבִּיד
58 בְּךָ בְּיוֹם הַבְּרָאָה כּוֹנֵנוּ, אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב, אָמַר לוֹ תִּקְדוֹשׁ
59 בְּרוּךְ הוּא לְחִירִם מִלֵּךְ צוֹר, בְּךָ נִסְתַּפְּלִיתִי וְכִרְאִיתִי נִקְבִּים נִקְבִּים
60 בְּאֹדֶם – בְּשַׁעַה שֶׁבְּרֵאִיתִי עוֹלָמִי יִדְעִיתִי שֶׁאַתָּה עֲתִיד לְמַרְדּוֹ
61 וּלְעֲשׂוֹת עֲצָמָךְ אֱלֹהִי, וְעַל כֵּן בְּרֵאִיתִי בְּאֹדֶם תּוֹפִים וְנִקְבִּים
62 שְׁמוּצִיאֵן רִיעִי, כִּדִּי לְהִרְאוֹת חֲסִירוֹנוֹ.
63 בִּיאוֹר נּוֹסֵף: וְאִיבָא דְּאָמַרִי כִּי קֵאָמֵר לִיָּה הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְחִירִם
64 מֶלֶךְ צוֹר, בְּךָ נִסְתַּפְּלִיתִי – בְּשַׁעַה שֶׁבְּרֵאִיתִי עוֹלָמִי יִדְעִיתִי שֶׁאַתָּה
65 עֲתִיד לְמַרְדּוֹ וּלְעֲשׂוֹת עֲצָמָךְ אֱלֹהִי,

וְיִקְנְתִּי מִיָּתֶהּ עַל אֲדָם הָרִאשׁוֹן – שִׁתְפוּדִי הֵינִי קֹבֵר שְׁחָלוֹ כֻּמוֹ תוֹף.
הַגְמָרָא חֲזָרְתָּ לְבָאֵר אֶת הַפְּסוּק בִּישְׁעִיהוּ (ד ה) שְׁהוּבָא לְעִילִי:
וְכֹרֵא יִהְיֶה עַל כָּל מִכּוֹן הָרַ צִיּוֹן וְעַל מִקְרָאָה עֵבֶי יוֹמָם וְכוּ'.
מִבְּרִית הַגְמָרָא, מֵאִי 'וְעַל מִקְרָאָה'. אֲמַר רֵבָה אֲמַר רַבִּי יוֹחֲנָן, לֹא
בִּירוּשָׁלַיִם שֶׁל עוֹלָם הָיָה יְרוּשָׁלַיִם שֶׁל עוֹלָם הֵבֵא בִּזְמַן הַגְּאוּלָּה,
שִׁירוּשָׁלַיִם שֶׁל עוֹלָם הָיָה כִּי הִרְצָה לְעֻלּוֹת עוֹלָה, מִזֶּה שָׂאִין כֵּן בְּשָׁל
עוֹלָם הֵבֵא, אֵין עוֹלָין אֵלָּא הַמְּזוּמָנִין לָהּ – אֵלָּא הַמְּזוּמָנִים אֵלֵיהּ.
וְאֲמַר רֵבָה אֲמַר רַבִּי יוֹחֲנָן, עֲתִידִין צִדִּיקִים שֶׁנִּקְרְאוּ לְעִתִּיד לְבָא עַל
שְׁמוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא – שִׁיחִיה שִׁמֵּם ה', שְׁנֶאֱמַר (ישעיה נג ז) 'כִּל'
הַנִּקְרָא בְּשֵׁם הַלְכָבוֹדִי בִּרְאִיתִי בְּצִדִּיקִי אֶף עֲשִׂיתִיו' – הַצִּדִּיקִים
נִתְּנָא לְכָבוֹד אֵלָּא יִתְבָּר, יִקְרָא לְעִתִּיד בִּשְׁמוֹ.
(וְאֲמַר רַבִּי) שְׁמוּאֵל בַּר נַחֲמָנִי אֲמַר רַבִּי יוֹחֲנָן, שְׁלֹשָׁה נִקְרְאוּ –
עֲתִידִים לְהִיקְרָא עַל שְׁמוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְאֵלֹו הֵן: צִדִּיקִים,
וּמְשִׁית, וִירוּשָׁלַיִם. צִדִּיקִים הֵא דְאֲמָר, מְשִׁית דְּבִתְכִים (ברמיה בג ז) וְזֶה
שְׁמוֹ אֲשֶׁר יִקְרָא ה' צִדִּיקֵנוּ, הָרִי שִׁיקְרָא לְעִתִּיד לְבָא בִּשְׁם ה',
וְיִשְׁלֹם בְּעֵנִין חֲלֻקָּתָא שְׁאֵמַר ה' לִיחֻקָּל עַל הַיָּדָה
יְרוּשָׁלַיִם בִּארְבַּע רִחוּתֶיהָ (יחזקאל מז לח) 'כִּבְיִ' שְׁמוּנָה עֶשְׂרִי אֵיִקָּף
וְ–הִיקָף הַעִיר יִהְיֶה י"ח אֲלֹף קָנִים וְשֵׁם הַעִיר מִיּוֹם ה' שְׁמָהּ, וְדַרְשׁ
רַבִּי יוֹחֲנָן אֵל תִּקְרֵי 'שְׁמָהּ', אֵלָּא 'שְׁמָהּ' – שְׁתִּיקָרָא בִּשְׁמוֹ שֶׁל
הַשֵּׁנִית.
אֲמַר רַבִּי אֲלֵעָזָר, עֲתִידִין צִדִּיקִים שְׁאֹמְרִים לְפִנֵּיהֶן – שִׁיאֲמֹרו
הַמֵּלָאכִים לְפִנֵּיהֶם לְעִתִּיד לְבָא קְדוֹשׁ, בְּרוּךְ שְׁאֹמְרִים הַמֵּלָאכִים
לְפִנֵּי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. שְׁנֶאֱמַר (ישעיה ד א): 'וְהָיָה הַנִּשְׁאָר בְּצִיּוֹן
וְהַנּוֹתָר בִּירוּשָׁלַיִם קְדוֹשׁ יֵאָמֵר לֵי' – שִׁיזְכוּ הַצִּדִּיקִים שִׁישְׁאֹרו
לְפִלִּטָּה בִּירוּשָׁלַיִם בַּעַת הַגְּאוּלָּה, שִׁיאֲמֹרו הַמֵּלָאכִים לְפִנֵּיהֶם
קְדוֹשׁ.
וְאֲמַר רֵבָה אֲמַר רַבִּי יוֹחֲנָן, עֲתִיד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהַנְבִּיֵא אֶת
יְרוּשָׁלַיִם שְׁלֹשׁ פְּרָסָאוֹת לְמַעְלָה. שְׁנֶאֱמַר בְּתִיאֹור יְרוּשָׁלַיִם בַּעַת
הַגְּאוּלָּה (זכריה ד י): 'יֵסֹב בָּל הָאָרֶץ צִבְרָכָה מְגֻבֵּעַ לְרִמּוֹן נִגְבַּ
יְרוּשָׁלַם וְרִאֲמָה וְיִשְׁכָּה תַּחְתֶּיהָ' – לְעִתִּיד לְבֹאוֹ יִהְפְּכוּ כָּל הַהָרִים
שֶׁבִּיבֵי יְרוּשָׁלַיִם לְמִישׁוֹר כֻּמוֹ עֶרְבָה, כִּדִּי שִׁירוּשָׁלַיִם תִּרְאֶה גְבוּהָ
וְרִמָּה עַל כּוֹלָם. וּמַדִּיק רַבִּי יוֹחֲנָן מֵאִי 'תַּחְתֶּיהָ' – מִזֶּה כּוֹנֵנֶת הַכְּתוּב
וְיִשְׁבֵּה תַּחְתֶּיהָ, לְמַלְמֵד שֶׁתּוֹסִיף יְרוּשָׁלַיִם וְתִתְרַמֵּם בְּתַּחְתֶּיהָ.
שְׁלֹשָׁה פְּרָסָאוֹת כִּשְׁעוֹר אֲרִיִּים. כִּיּוֹם. מִבְּרִית הַגְמָרָא, וּמֵאִי
דְּהָאִי תַּחְתֶּיהָ תִּלְתָּא פְּרָסֵי הוּיָא – מִנֵּין לֵנו שְׁאוּרְכָה שֶׁל יְרוּשָׁלַיִם
כִּיּוֹם הֵינִי שְׁלֹשָׁה פְּרָסָאוֹת. אֲמַר רֵבָה, אֲמַר לִי הֵוְוָא סָבָא, לִידִי חֵיו
לִי יְרוּשָׁלַיִם קְמִיִּיתָא, וְתִלְתָּא פְּרָסֵי הוּיָא – אֲנִי רֵאִיתִי אֶת יְרוּשָׁלַיִם
בִּזְמַן הַזֶּה. וְשִׁיעוּרָהּ שְׁלֹשׁ פְּרָסָאוֹת.
וְשֶׁמָּא תֵּאֲמַר לִי צֶעַר לְעֻלּוֹת לִירוּשָׁלַיִם מַחֲמַת גְּבוּהָ. תִּלְמֹד לִזְמַר
שֶׁלֹא יִהְיֶה קוֹשֵׁי בְּדַבָּר כָּלָל, שְׁנֶאֱמַר עַל קִיבוּץ הַגְּלִילוֹת שֶׁל בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל (ישעיה ס ח), 'מִי אֵלֶּה כָּעֵב תַּעֲוִיפֶנָּה וְכִיּוֹנִים אֵל אֲרַבְתֶּיהָ' –
מִי הֵם אֵלֶּה הָעַפִּים מִדָּר כְּעֵנָן, וְכִיּוֹנִים הַמְּמַהֲרִים לְעוֹף לְשׁוֹבָךְ
שִׁלָּהֶם. הִרִי שְׁהַעֲלִיה לִירוּשָׁלַיִם תִּהְיֶה לֹאָל סִירְחָה.
אֲמַר רַב פִּסְאֵא, שְׁמַע מִיָּה – מִתּוֹךְ שִׁדְמָה רַבִּי יוֹחֲנָן אֶת הַעֲלִיה
לִירוּשָׁלַיִם לֵעֲנֵן, יֵשׁ לְמֹד שְׁמַאי עֵיבָא תִּלְתָּא פְּרָסֵי מִיִּדִּיל –
שֶׁהַעֲנִיִּים גְּבוּדִים מִן הָאָרֶץ שֹׁלֵשׁ פְּרָסָאוֹת. שְׁהִיר לְדַרְבֵּי רַבִּי יוֹחֲנָן
עֲתִיד הַקֵּב"ה לְהַגְבִּיֵּה אֶת יְרוּשָׁלַיִם שְׁלֹשׁ פְּרָסָאוֹת, וְעַל זֶה נֵאֲמַר
בַּפְּסוּק (שם ס ח) 'מִי אֵלֶּה כָּעֵב תַּעֲוִיפֶנָּה' שְׁהוֹשׁוּ יְרוּשָׁלַיִם וְהַעֲנָן,
הִרִי

וּמִקֶּדֶשׁ בְּתוֹכָהּ וְצִדִּיקִים בְּתוֹכָהּ, אֶתָּה נוֹתֵן בָּהּ מִזֶּה. מִיֵּד הַסִּכִּים
הַקְדוּשׁ בִּרְוַח הוּא לְדַבְרֵי הַמַּלְאכִים, וְעַל זֶה מִמְשִׁיךְ הַנְּבִיא 'יֵאמֹר
אֱלֹהֵי רִיחַ דְּבַר אֵל הַנֶּעֱנֶה חֵלֹל לְאֹמֶר פְּרוֹת תִּשְׁבַּח יְרוּשָׁלַם מִרֵּב אֲדָם
וּבְקִמָּה בְּתוֹכָהּ' – שֶׁנִּשְׁלַח הַמַּלְאָךְ לִמְנוֹחַ לִזְכֹּרֶיהָ שׁוֹדֵה עֵדִיין נַעַר,
שֶׁתִּהְיֶה יְרוּשָׁלַם כְּשֶׁאֵר עֲרֵי הַפְּרוּת שֶׁהֵם לֹא חוֹמָה, וְיִוְכַל
לְהוֹסִיף עָלֶיהָ וּלְהַרְחִיבָהּ כְּפִי הַחוּצָר.
אָמַר רִישׁ לְקִישׁ, עֲתִיד תִּקְדֹּשׁ בְּרֹדֶה הוּא לְחוֹסִיף עַל יְרוּשָׁלַם שֶׁהִיא
אוֹרְכָה מִתְחִלָּה שְׁלֹשָׁה פֶּרְסָאוֹת, אֲלֶף מִסָּפָה זְנוּאוֹת – גִּינוֹת, אֵלֶף
פַּעֲמִים כַּמֵּנִין טַפָּח, אֲלֶף קָפֶל מִגְדָּלִים – מִגְדָּלִים, אֵלֶף פַּעֲמִים
מִנֵּין קַפְלָה, אֲלֶף לִיצוֹ בִּירְנִינִי – אֶרְמוֹנוֹת גְּדוֹלִים, אֵלֶף פַּעֲמִים
מִנֵּין לִיצוֹ, אֲלֶף וְשֵׁן שְׁלֹשׁ מוֹטְפָּאוֹת – אֶרְמוֹנוֹת קִטְנִים, אֲלֶף
וְשֵׁן פַּעֲמִים כַּמֵּנִין שִׁיחָה. וְכָל אֶחָת וְאַחַת מֵאֵלֶּה הָיוּא בְּצִפּוֹרֵי
בְּשָׁלוּתָהּ – תִּהְיֶה גְדוֹלָה כְּמוֹ צִיפּוֹרֵי בִּשְׁעַת שְׁלוֹתָהּ. וְתִנְאִי, אָמַר
רַבִּי יוֹסִי, אֲנִי רֹאֵיתִי אֵת צִפּוֹרֵי בְּשָׁלוּתָהּ, וְהָיוּ בָּהּ מֵאָה וְשָׁמוֹנִים
אֲלֶף שְׁוֹקִים שֶׁל מוֹכְרֵי צִיּוֹר קְדִירָה – שֶׁמְכֹרֵי בָהֶם מִין מֵאֵלֶּה הַקְּדוּרִי
צִיּוֹר קְדִירָה.
הַגְמָרָא מְבִיאָה פֶּסוּק מִסְפֵּר יְחֻזְקָאֵל (מא 1) הַעוֹסֵק בְּתִיאוֹר הַתַּאֲמִים
(וְחִרְסִים) שֶׁהָיוּ בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ הַשְּׁלִישִׁי, וְדוֹרֶשֶׁת פֶּסוּק זֶה אָף עַל
שֶׁבַח יְרוּשָׁלַם שֶׁלְעֵתִיד לֵבֹא: 'וְהַצִּלְעוֹת צִלְעַ אֵל צִלְעַ שְׁלֹשׁ וְשָׁלִשִׁים
פַּעֲמִים'. מִבִּרְרַת הַגְמָרָא, מֵאָה שְׁלֹשׁ וְשָׁלִשִׁים פַּעֲמִים, אָמַר רַבִּי לִוִּי,
אָמַר רַב פֶּפֶר מֵשׁוֹם ו-בְּשׁוֹם רַבִּי יוֹהֲנָן דְּבִסְכִּי, אִם שְׁלֹשָׁה יְרוּשָׁלַם
הֵן – אִם לְעֵתִיד לֵבֹא יִהְיֶה גְדוֹלָה אוֹרְכָה שֶׁל יְרוּשָׁלַם שְׁלֹשָׁה
פַּעֲמִים מִגְדוּלָה כִּיּוֹם, כָּל אֶחָת וְאַחַת יֵשׁ בָּהּ שְׁלֹשִׁים מְדוּרִין לְמַעְלָה
הַיּוֹם בִּיּוֹם בְּנִינִים שֶׁכָּל אֶחָד בִּנֵי שְׁלֹשִׁים קוֹמוֹת. וְאִם שְׁלֹשִׁים
יְרוּשָׁלַם הֵן – וְאִם יִהְיֶה גְדוֹלָה שְׁלוֹשִׁים פַּעֲמִים מִגְדוּלָה כִּיּוֹם, כָּל
אֶחָת וְאַחַת יֵשׁ בָּהּ שְׁלֹשָׁה מְדוּרִין לְמַעְלָה – בְּכָל בֵּינֵי יִהְיֶה שְׁלֹשׁ
קוֹמוֹת.
שֶׁמִּשְׁנִיתָנוּ הַתְּבָאָר דִּין הַמוֹכֵר אֶת הַסְּפִינָה, מִזֶּה מִכַּר עֵמֶה. כֵּעַת
דְּנֵה הַגְמָרָא בְּאוֹפֶן מַעֲשֵׂה קִנְיָן הַמְּשִׁיבָה הַנֶּחֱצָר לְקִנְיַת הַסְּפִינָה:
אֵיתָמֶר, סְפִינָה, מֵאִימִיתִי תִּהְיֶה קְנוֹיָה לְלוֹקֵת. רַב אָמַר, בֵּין שְׁמִישָׁךְ
כָּל שְׁהוּא דְּהִינּוּ טַפַּח אוֹ חֲצִי טַפַּח, קִנְיָה. וְשִׁמְוָאֵל אָמַר, לֹא קִנְיָה עַד
שְׁמִישָׁךְ אֶת בִּזְיוֹתָ, דְּהִינּוּ, שְׁבֹאָה טוֹף הַסְּפִינָה לְמִקּוֹם שְׁעִמֵּד שֶׁם
רֹאשׁ הַסְּפִינָה מִתְחִלָּה. שֶׁנַּעֲקֶרֶה כָּל הַסְּפִינָה מִמְּקוֹמָה.
הַגְמָרָא סִבְּרָה תַּלְתּוֹת אֵת מַחְלוּקֶתָם מִמַּחְלוּקַת תַּנָּיִם: לֵימָא
בְּתַנָּאִי – שֶׁמֶא נִאֲמַר מִמַּחְלוּקַת רַב וְשִׁמְוָאֵל דִּנְחָלֵק בֵּין תַּנָּאִים,
שֶׁנִּינּוּ בִּרְרִיתָא בִּבְיָאוֹר הַמְּשִׁנָּה בְּקִדּוּשֵׁין (פא) בַּחֲמֵה גִסָּה נִקְנִית
בְּמִסִּירָה, וּבַהֲמָה דִּקָּה בְּמִשְׁכִּיבָה. בִּיצֵד בַּחֲמֵה גִסָּה נִקְנִית בְּמִסִּירָה.
מִבִּאֲרַת הַבְּרִיתָא, אִתְּוָה בְּמִלְּפָה – בִּרְגֻלָה, בְּשִׁעֲרָה, בְּאוֹכֶפָה – הִכַּר
שְׁעָלֶיהָ לְמוֹשֵׁב הָאֵדָם, בְּשִׁלְיָה שְׁעָלֶיהָ – בְּמִשְׁאוֹי הַקְּשׁוֹר עַל גְּבַה
אֶתְמַחֲזוּתָם, בְּפִדּוּמִכָּאִי – בֶּרֶסן שְׁפִיפָה, בְּזוּג – בְּפַעֲמֹן שְׁבָצוֹתָהּ,
כִּיּוֹן שֶׁאֲחָז בְּאֶחָד מִכָּל אֵלֶּה בְּמִצּוֹת הַמוֹכֵר, שֶׁאִמֵּר לוֹ 'לֹךְ חֹזֵק
וְקִנְיָה קִנְיָאָה.
מִבִּרְרַת הַבְּרִיתָא: בִּיצֵד בַּחֲמֵה דִּקָּה נִקְנִית בְּמִשְׁכִּיבָה. מִבִּאֲרַת
הַבְּרִיתָא, כְּוֹן קוֹרָא לָהּ וְהָיָא בָּהּ – שְׁקוֹרָא הַקְּנוֹה לְכַהֲמָה לְבֹאֵא
אֵלֶיהָ. וְהָיָא הוֹלֵכֶת מִחֲמַת כּוֹן אוֹ שְׁחִישָׁה בְּמִסְכָּל וְרִצְצָתָה לְבַהֲמָה
לְפָנֶיהָ. וּבִין שְׁעָרָהּ דִּי וְרַגְלָהּ קִנְיָאָה, וְאָף שֶׁלֹּא נַעֲקֶרֶה לְגַבִּיהָ
מִקְמוֹמָה. שְׁחָרִי דִי וְרַגְלָהּ שְׁתֵּינִת שְׁמֵאֵר בְּמִקּוֹמֶם עֵדִיין. רַבִּי אֲח

המשך ביאור למסכת בבא בתרא ליום שישי עמ' ב

1 האחרות שלא עקרתן, ולכך אין זה נחשב משיכה, אֲבָל סְפִינָה פִּיּוֹן
2 דְּנָדָה בָּהּ פּוֹדֶתָא, נָדָה לָּהּ פּוֹלָה – מה שאין כן ספינה, שמכיון
3 שמשכה מעט, הרי נמצא שכל הספינה נמשכה ממקומה, ושום
4 חלק מן הספינה לא נשאר על מקומו הראשון, ולכך יתכן שבזה
5 אף רבי אחא מודה שדי במשיכה כל שהיא.
6 וּשְׂמוּאֵל אָמַר, אֲנָא דְּאָמְרִי אֶפִּילוּ פְתִנָא קָמָא שְׂדֵי בַּעֲקִירַת יַד וְרַגְלִי,
7 שיש לומר שעד כָּאן לֹא קָאָמַר תִּנָּא קָמָא אֱלָא בְּבַעֲלֵי חַיִּים, דְּכִיּוֹן
8 דְּמִיעָקְרָא יַד וְרַגְלִי, אִידָּהּ לְמִיעָקָר קִיָּמָא – שכיון שעוקר הבעל חי

9 יד ורגל אחת, הרי ידו ורגלו האחרות אף הן עומדות להיעקר,
10 ולכך נחשב כאילו כבר עקרן, אֲבָל סְפִינָה שאין עומדת להימשך,
11 אִי מְשִׁיךְ לָּהּ פּוֹלָה אִין [–כן], אִי לֹא, לֹא.
12 הגמרא סבורה לתלות את מחלוקתם של רב ושמואל במחלוקת
13 תנאים אחרת: לִיָּמָא פְּהֵנִי תִנָּאִי – שמא נאמר שרב ושמואל נחלקו
14 במחלוקת התנאים האלו. דְּתִנָּא בְּבִרְיִיתָא, סְפִינָה נִקְנִית בְּמִשְׁכָּה.
15 רַבִּי נָתַן אוֹמֵר סְפִינָה וְכֵן אוֹתִיּוֹת – המוכר או הנותן במתנה לחבירו
16 שטר חוב, שיזכה בשטר ובחוב הכתוב בו, נִקְנִית בְּמִשְׁכָּה